

СЕЛО

Коли мама забрюхатила мною, баба зразу сказала, щоб і ноги її в селі не було. Я думаю, мама знала, хто мій батько, однак нікому про це не стала говорити – навіть йому. Баба була суворою, біла сильно і довго, але на кожен удар мама говорила, що дитина народиться від великого кохання, і на це в баби аргументів не було. Тихо ввечері мама збрала сумку, і наступного ранку я покинула село, так його й не пізнавши. Відтоді бачила багато сіл, подорожуючи по всій країні, однак це були не ті села, і мені завжди хотілося довідатися, яке ж воно – село дитинства моєї мами, село, яке виплюнуло її, ледве дізнавшись, що на світ маю з'явитися я.

– Воно безжалісне, – говорила мама, – воно не прощає і не забуває. Ти оступилася, а твої внуки передаватимуть у спадок своїм дітям зневажливі погляди в спину. Ніщо так не вбиває, як село. Люди все про тебе знають. Вони завжди напоготові засуджувати, вибити тобі на чолі тавро. Ти ніколи не почнеш життя спочатку, бо старе нізащо не відпустить. Село не дозволить, щоб ти вибралася з ями, в яку ненароком упала...

Напевно, мама вірила, що я зненавиджу село, як не зносила його вона, але малій мені тоді це здавалося романтичною баладою.

– Інша справа місто, – переконувала мама, – тут ти байдужий усім, хоч ляж посеред центральної площі. Тобі не забороняють ні жити, ні померти. Якщо впадеш – затопче, а якщо піднімешся – посміхатиметься, хоч йому завжди байдуже до тебе.

Та я це знала. Мама загубилася в місті, на одній із сірих вулиць з рядом нічим не примітних будинків, так схожих один на одного, на одній із робіт у якійсь непримітній установі – чи діловодом, чи бухгалтером, чи ще кимсь... Вона завжди зливалася з цим містом, губилася в ньому, і бувало, що я могла кілька днів не бачити її, живучи з нею в тій самій однокімнатній квартирці. Так, ми давно вже перестали помічати одна одну. Мені навіть інколи здавалося, що мама починає боятися, що, коли прийде час помирати, я не подам їй води і не заговорю з нею, а вона не зможе покликати до себе, бо теж не побачить мене в кімнаті...

А ще вона любила говорити, що мій дід – її батько – завжди сумував за нею. Його не пускала до дочки суворо баба, й напевно тому він стужився і помер рано. Вслід за ним стужилася й сама баба, і минулого року з села прийшла звістка про її кончину. У мами було багато чоловіків, але вона так і не одружилася. Здогадувалася, що цьому заважала я, однак мама говорила, що насправді це вони – чоловіки – заважали б нам із нею, нашої справжньої дівчачої дружби, і я радо вибрала цей варіант. Дід не тужив за нею – зараз я це точно знаю, він не писав листів, не приїжджав, не передавав харчів, однак мама, вгадавши для мене “історію”, починала свято вірити у свою видумку. Напевно, хотіла, щоб залишався хоч би один образ чоловіка в моїй дитячій уяві, на який я молилася б. Хотіла остерегти від своїх помилок. Та я була впертою атеїсткою, і своє народження ніяк не могла вважати помилкою. Я інколи плакала в подушку від думки, що, коли відчую під серцем нове життя, і мама мене випроводить з дому, вона не зможе заборонити моєму батькові відвідувати мене, бо я навіть не знаю, хто він! З роками мама ставала суворішою – такою, як баба в розповідях, і від цього ще дужче хотілося, щоб у мене був батько.

А потім я різко виросла з того віку, коли мріють. У Сергія була закохана не довго, проте вже встигла звикнути до думки, що він буде батьком моєї дитини. Однак завагітніти від нього так і не вдалося, і ми розійшлися друзями. Це був кінець одинадцятого класу, і я з сумом дивилася позад себе й не могла зрозуміти, що буде далі, адже моя мама закінчила восьмирічку і в моєму віці, випускаючись із технікуму, вже носила дитя... Відчуття даремності мого життя, нереалізованості, втраченого часу не полишало мене. Мама планувала, що я вступлю в університет, а мені було байдуже, куди. У моєї дитини повинен бути гарний батько, і хай він ніколи не стужиться і не помре рано з жалю за донькою, я повинна це знати, у це повинна вірити моя донька.

...Ми сиділи за столом і їли пельмені зі справжньою домашньою сметаною. Мама завжди купувала на базарі, бо звикла ще з села їсти справжнє. Домашнє. Адже в них була корова!.. Я заздрила, що в них була корова... Я завжди уявляла, що це дід передає

з дому сметану, молоко і м'ясо, що не з базару мама повертається щонеділі... Однак рівно два роки тому, коли ми дізналися про смерть діда, я перестала фантазувати. І мріяти. Я стала дорослою. Ми їли пельмені, зроблені мамою, – справжні пельмені, і мені хотілося сказати їй, що я теж навчуся робити домашні пельмені, бо є для кого, бо скоро буде для кого! Але мама вкотре не помічала мене, у нас не прийнято було говорити за столом...

А потім я зробила те, що мала зробити. Знайшла ключі від бабиної хати, збрала сумку звечора і повезла зранку свою майбутню доньку в село. Кінець літа, десь на стендах біля університету мають вивісити моє ім'я у списках зарахованих (мама за все домовилася), а я стояла на платформі й чекала, коли під'їде автобус, що повезе мене в село. Ранок був холодний, вогкий, руки вкривалися сиротами, а на очах виступали невиспані сльози, та я гладила свого живота, який ще ніяк себе не видавав, і мені було радісно. Автобус старий, закіптюжений, сидіння поламані, вікна місцями забиті фанерою... А мені – радісно. Я сіла біля вікна, і всю дорогу разом з пилом, що здіймався під самісіньку стелю, всотувала в себе придорожні краєвиди. Дерев, поля, стовпи електропередач, будинки, таблички – я була невибагливою і поїдала все, не пережовуючи і не запиваючи... Я була жадібною і навіть маленьким камінчиком не поділилася б зараз... Двогодинна дорога втомила, і сон почав напосідати. Ще трохи – і я б віддалася йому – так само невинно, як і кожному потенційному батькові моєї дитини... Та

почався спуск, і я завмерла: так, це воно! Це в'їзд у моє село, в село, яке готове розтоптати мене, закидати камінням, засміяти, заплювати... Я їду по це, мені це зараз так необхідно. Сонце сліпить очі, старий автобус повільно спускається розбитою асфальтованою дорогою – а мені хочеться жити, і це життя вирує в мені, як ніколи. На очах виступають сльози – чи то від сонця, чи від перенасичення життям...

Автобус спиняється біля сільради, тонучи в гілках каштанів, і я сходжу. Я не знаю, куди мені йти, але маю ключі і маю бажання йти. Прямо і прямо, доки хтось не спинить... Кожна хата, кожен двір – свій світ, а я всього лиш шукаю той, із якого мене забрали... Трепетно так і солодко.

– Ти чия будеш? – гукає старезна баба, зігнута вдвоє. З самого ранку вона вже господарює на городі.

– Здрастуйте... – злякано відповідаю. Я не знаю відповіді на її питання.

– Внука Миколаїхи? Царство їй небесне... – і баба підходить ближче, витираючи піт на чолі. – Зараз покличу зятя, нехай завезе, бо тобі в твоєму положенні не можна так далеко йти.

Я опускаю очі на свій ще такий непомітний животик, а за мить піднімаю, щоб заглянути сонцю в душу. Щоб воно засліпило, але доки воно сліпитиме, я наберуся від нього тепла... Мружу очі і посміхаюся.

Вибач, мамо, але я починаю закохуватися в наше село.

